

О. П. Дейкун

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: oleksii.deikun@knlu.edu.uaORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7363-4811>

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ СУБ'ЄКТНО-ПРЕДИКАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ЗАГОЛОВКАХ BBC NEWS УКРАЇНА

Abstract

The aim of this paper is to identify the patterns of translating English Subject-Predicate constructions in BBC News Ukraine's news headlines using constructionist methodology. Grammaticalized constructions are multi-component structures denoting generalized relations of predication, transitivity, modality, etc. As of now, one of the most prevalent types of grammaticalized constructions is considered to be Subject-Predicate constructions defined as an immediate combination of subjects, usually expressed by nouns or pronouns, and predicates of diverse semantics. The novelty of the research consists in the finding that English Subject-Predicate constructions are typically translated in the Ukrainian headlines according to the following three patterns: interpretive, perspectivational switch, and elliptical. The first of the three translation patterns – interpretive – presupposes adding versatile predicates with the semantics of previous or subsequent action as well as of consequence; participial constructions referring to physical actions; or subordinate relative clauses indicating supplementary activities of referents nudging the target readership to open the news texts and read them to the very end. According to the perspectivational switch pattern, the focus of attention usually shifts from the patient in the original to the agent in the translation or from the consequents of events to their beginnings by replacing the passive voice with the active form. In conformity with the third translation pattern – the elliptical one – English Subject-Predicate constructions of informing are rendered into Ukrainian by simplified predicative structures with a similar meaning or denote emotional reactions of referents using metonymy.

Keywords: translation pattern, English Subject-Predicate construction, headline, BBC News.

Анотація

Мета цієї статті – виокремити моделі перекладу англійськомовних суб'єктно-предикативних структур на матеріалі заголовків новинного вебсайту BBC News Україна із залученням конструкційної методології. Граматикалізовані структури – це кількокомпонентні побудови, що позначають узагальнені відношення предикативності, транзитивності, модальності тощо. Одним із найбільш численних різновидів граматикалізованих структур наразі вважають суб'єктно-предикативні конструкції. Указаний різновид побудов розуміємо як безпосереднє поєднання підметів, загалом представлених іменниками або займенниками, і присудків, які мають відмінну семантику. Встановлено, що зазвичай англійськомовні суб'єктно-предикативні конструкції перекладають в українськомовних заголовках за такими трьома моделями: інтерпретаційною, зміною перспективи, а також еліптизацією. Перша з трьох тлумачьких моделей – інтерпретаційна – передбачає залучення в перекладі різних предикатів із семантикою попередньої чи наступної дії, а також позначення наслідків; дієприслівникових структур зі значенням фізичних дій; або підрядних означальних конструкцій, які позначають додаткові дії референтів, спонукаючи цільову аудиторію звернутися до текстів новин і переглянути їх повністю. Відповідно до моделі зміни перспективи фокус уваги зазвичай зміщується з пацієнта на агента чи з наслідку на початок події через заміну дієслів у формі пасивного стану в суб'єктно-предикативних конструкціях оригіналу на активний в українському відтворенні. Згідно з третьою перекладацькою моделлю – еліптичною – відповідні англійськомовні суб'єктно-предикативні конструкції найменування інформування відтворюють українською неповними предикативними структурами з аналогічною семантикою або позначають емоційні реакції референтів із залученням метонімії.

Ключові слова: модель перекладу, англійськомовна суб'єктно-предикативна конструкція, заголовок, BBC News.

Вступ. Поточні розвідки з медіаперекладу зосереджені на вивченні тлумачення текстів різних жанрів (Pidhrushna, 2023; Zanettin, 2021), із-поміж яких особливе місце посідають заголовки (Дейкун, 2022): вони належать до мінітекстів (Halliday, 1990), які привертають та утримують увагу читачів, заохочуючи їх переглянути повідомлення повністю (Chahbane et al., 2024; Potapenko, 2021, р. 5). Однак й досі медійне перекладознавство намагається відшукати мінімальні одиниці відтворення іншомовного мовлення (Дейкун, 2022), вважаючи за такі словосполучення кілька речень (Goldberg, 2006; 2009), або **морфосинтаксичні конструкції**, тобто поєднання форми й функції/значення (Hoffmann, 2022, pp. 4–5; Kapatsinski, 2021, pp. 1–2). Укорінені в довгостроковій пам'яті людини (Croft, 2022, р. 5), конструкції практично не змінюються під час уживання в різних контекстах (Dąbrowska, 2010, р. 203). Морфосинтаксичні конструкції представлено низкою мовних одиниць (Ungerer et al., 2023, р. 1), зокрема словами (Hoffmann, 2022, р. 9), морфемами й ідіомами (Ungerer et al., 2023, pp. 11–12), а також комплексними синтаксичними структурами (Hilpert, 2021).

Найбільш поширені морфосинтаксичні конструкції – **граматикалізовані** – позначають узагальнені відношення між референтами за допомогою двох або більше слів, які належать до різних класів (Tomasello, 2000, р. 66). До граматикалізованих структур зараховуємо: суб'єктно-предикативні (пор.: англ. *Australia launches* – укр. *Австралія відправила*); модальні, представлені складеними модальними дієслівними присудками (пор.: англ. *can outwit* – укр. *може перехитрити*); транзитивні (пор.: англ. *pull billions* – укр. *виводять гроші*); та прийменникові (пор.: англ. *in Washington* – укр. *у Вашингтоні*). Крім того, до граматикалізованих побудов належать номінативні речення, які слугують за тематичні класифікатори суто на англійськомовній версії сайту (напр., *Israel-Gaza war*; *War in Ukraine*); а також підрядні частини речень із семантикою фізичних дій, емоційних станів, фізіологічних процесів тощо (пор.: англ. *Trump says he would 'encourage' Russia to attack Nato allies who do not pay their bills* – укр. *Трамп "заохочуватиме" Росію атакувати членів НАТО, які не платять "по рахунках"*, BBC 11 лют. 2024).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, безумовно, вказує на те, що значна частина з них концентрується на вивченні саме граматикалізованих конструкцій в аспектах *семантики*, передусім темпоральної (Ткачук et al., 2023); *форми*, зокрема пасивної (Ковалівська et al., 2023); взаємодії *семантики й форми*, а саме казуативних і заперечних (Шилінська et al., 2023), апозитивних (Gunawan et al., 2023; Speranza et al., 2023), інфінітивних і локативних (Schwabe et al., 2023).

Попри зацікавленість мовознавців граматикалізованими різновидами морфосинтаксичних конструкцій, значно менше уваги надається їхньому перекладові. Окремі закордонні розвідки клопочуться відтворенням англійськомовних пасивних конструкцій арабською мовою в наукових публікаціях (Al Zumor, 2021) і німецькою мовою в текстах бізнесової тематики (Bisiada, 2019); машинним перекладом англійськомовних казуативних структур мовою гінді (Ratnam, 2021); тлумаченням в'єтнамськомовних предикативних структур англійською мовою на матеріалі словникових статей (Lam, 2015), а також впливом усталених граматичних конструкцій на переклад загалом (Heilmann et al., 2023). Водночас в українському перекладознавстві відтворення конструкцій висвітлено лише в поодиноких працях: вони переймаються тлумаченням англійськомовних інфінітивних конструкцій у царинах авіації, ІТ і менеджменту (Умрихіна, 2023); перекладацькими трансформаціями англійськомовних емпатичних структур (Король et al., 2023); відтворенням англійськомовних конструкцій на позначення людей із вадами зору

в текстах новин (Danylchenko, 2019). Однак поточні дослідження – закордонні й вітчизняні – оминають відтворення англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій, зокрема й українською мовою в заголовках текстів новин, для яких важливий вплив на читацьку масову аудиторію. **Суб'єктно-предикативні конструкції** – це структури, що складаються з підмета, який називає агенс чи пацієнс, і присудка, що характеризує їх предикатами на позначення дії/процесу/стану тощо (Кульбабська, 2016, сс. 59-63), пор.: англ. *Russian rouble falls to 16-month low against US dollar* – укр. *Російський рубль обвалився нижче 100 за долар* (BBC 14 серп. 2023). У наведений вище парі заголовків різними мовами задіяно дві суб'єктно-предикативні конструкції *rouble falls* – *рубль обвалився* із семантикою метафоричного падіння, де складники *rouble* – *рубль* є підметами, а *falls* – *обвалився* правлять за присудки.

Мета статті – виокремити моделі перекладу англійськомовних граматикалізованих суб'єктно-предикативних конструкцій. За матеріал розвідки слугують англійськомовні заголовки новинного сайту BBC News (<https://www.bbc.com/news>) та їхні українськомовні відповідники на вебсторінці BBC News Україна (<https://www.bbc.com/ukrainian>) за 2021–2024 роки.

Завдання статті: 1) зіставити англійськомовні заголовки з українськомовними аналогами за 2021–2024 роки; 2) виокремити граматикалізовані суб'єктно-предикативні конструкції в заголовках обома мовами; 3) порівняти суб'єктно-предикативні конструкції оригіналу з їх тлумаченнями українською мовою для виявлення перекладацьких моделей і схарактеризувати їх.

Методи дослідження. Пропонована розвідка вдається до конструкційного методу дослідження (Goldberg, 2006; Hoffmann, 2022), передбачаючи три етапи вивчення відтворення англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій українською мовою: *відбіркового*, *класифікаційного* і *зіставного*.

На *відбіркового етапі* методом суцільної вибірки віднаходимо перекладені заголовки на сайті BBC News Україна (<https://www.bbc.com/ukrainian>) та їхні англійськомовні оригінали на BBC News (<https://www.bbc.com/news>). Спочатку знаходимо українськомовні заголовки, які здебільшого інформують про закордонні події, напр.: *Час, проведений за комп'ютерними іграми, не впливає на здоров'я – дослідження* (BBC Україна, 29.07.2022). Потім на англійськомовній вебсторінці BBC News відшукуємо оригінал перекладеного аналога, за потреби звертаючись до тематичної секції. У нашому випадку це *Innovation* (“Інновації”), що містить заголовок *Gaming time has no link with levels of wellbeing, study finds* (BBC News 27.07.2022). Ураховуємо дводенну різницю в датах, яка свідчить про те, що деякі англійськомовні науково-популярні/аналітичні тексти перекладають із певною затримкою через їхній значний обсяг.

За *класифікаційного етапу* у виокремлених парах заголовків віднаходимо морфосинтаксичні конструкції і встановлюємо їхній різновид, у нашому випадку – граматикалізовані суб'єктно-предикативні. У наведеному вище англійськомовному заголовку вирізняємо дві досліджувані структури *time has no link* із семантикою заперечення зв'язку і *study finds* зі значенням інформування. Відтак виявляємо, що першій суб'єктно-предикативній побудові *time has no link* відповідає українська структура *час не впливає*, а другій *study finds* – *дослідження*.

Під час *зіставного етапу* аналізу порівнюємо граматикалізовані конструкції оригіналу й відтворення задля виявлення задіяних перекладацьких моделей. Унаслідок цього зіставлення встановлюємо, що граматикалізовану суб'єктно-предикативну структуру *time has no link* відтворено частково еквівалентною українською конструкцією *час не впливає* зі зміною семантики зв'язку на казуальне

значення. З огляду на близьке значення обох конструкцій, зауважуємо використання відносної еквівалентної перекладацької моделі. Другу суб'єктно-предикативну структуру *study finds* у перекладі витлумачено еліптичною предикативною конструкцією “– дослідження”, де на випущений присудок вказує ризика. Очевидно, що в перекладі задіяно лише підмет, який називає джерело даних, а тире заступає зрозумілий із контексту присудок *виявило/показало* на позначення інформування. Відповідно таке відтворення нашої думки про застосування перекладацької еліптичної моделі з вилученням присудка.

Виклад основного матеріалу. Дослідження українського перекладу англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій, задіяних у заголовках, із різною семантикою виявило використання трьох основних перекладацьких моделей: *інтерпретаційної*, *зміни перспективи*, а також *еліптизації*.

Інтерпретаційна модель розширення відповідників перекладених англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій передбачає долучення до українських аналогів однієї або кількох одиниць, виражених предикатами, дієприслівниками або підрядними реченнями. Відповідно згадана модель налічує три різновиди: *предикативне розширення*, що в перекладі залучає додаткове дієслово на позначення наслідків, попередньої або наступної дії; *дієприслівникове розширення*, за якого в тлумаченні вводять однойменну конструкцію на позначення фізичної дії; *підрядне розширення*, коли у відтворенні додають субординатні означальні структури на йменування дій, незвичних для аудиторії.

Предикативне інтерпретаційне розширення відповідників англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій на позначення руху залучає в тлумаченні додаткові предикати на позначення наслідків, пор.: англ. *When a Canadian weather balloon went rogue* – укр. *Як канадська повітряна куля заблукала і пережила 1000 пострілів винищувачів* (BBC 07 лют. 2023). Суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *balloon went rogue* зі складеним іменним присудком витлумачено двома простими дієслівними присудками <куля> *заблукала і пережила*. Для конкретизації семантики предиката *пережила* додано конструкцію *1000 пострілів винищувачів* на позначення наслідків дії кулі. Подібним чином відтворюють суб'єктно-предикативні конструкції оригіналу на позначення попередніх дій людей і тварин. Переклад аналізованих структур оригіналу із залученням вказівки на попередню дію людини висвітлює така пара заголовків, пор.: англ. *Zelensky sacks Ukraine's commander-in-chief Valerii Zaluzhnyi* – укр. *Зеленський подякував Залужному. І потім відправив у відставку* (BBC 08 лют. 2024). Конструкцію оригіналу *Zelensky sacks* із семантикою дії відтворено розширеною побудовою *Зеленський подякував і відправив у відставку*. У її складі предикат *подякував* вказує на попередню дію Президента, щоб передати повагу до відомого українського генерала. Подібним чином у перекладі уточнюють дії тварин, пор.: англ. *Humpback whale spits out lobsterman* (BBC 12 черв. 2021) – укр. *Горбатий кит ковтнув і виплюнув американця. Той живий і здоровий* (BBC 13 черв. 2021). У наведеній парі заголовків суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *whale spits out* із семантикою фізіологічної дії витлумачено розширеною аналогічною структурою *кит ковтнув і виплюнув*. Відповідно останню поповнено на дієслово *ковтнув*, котре вказує на попередню дію кита і більш докладно зображає ситуацію, незвичну для українських читачів, показуючи, як людина зуміла вижити. У межах предикатного розширення перекладу залучене дієслово також може мати семантику наступної дії, пор.: англ. *Thai groom kills four at wedding, including bride* – укр. *Чоловік на весіллі вбив наречену і тещу, а сам застрелився. Чому він це зробив* (BBC 27 лист. 2023). Суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *groom kills* на

позначення злочину в перекладі відтворено аналогічною структурою з тотожною семантикою *чоловік вбив*, яку розширено предикатом *застрелився*, що вказує на наступну дію, доповнюючи подію для українських читачів.

Дієприслівникове інтерпретаційне розширення відповідників суб'єктно-предикативних конструкцій оригіналу на позначення руху залучає до перекладених аналогів дієприслівникові структури, що вказують на фізичні дії, пор.: англ. *Why Henry Ford imported a Cotswold cottage to Michigan* – укр. *Як Генрі Форд перевіз з Англії цілий будинок, розібравши його на цеглу* (BBC 03 вер. 2023). Англійськомовну суб'єктно-предикативну структуру *Henry Ford imported* перекладають аналогічною конструкцією *Генрі Форд перевіз* із додаванням дієприслівникової побудови *розібравши його на цеглу*, яка інформує про фізичну дію агенса, пояснюючи українцям спосіб переміщення і змушуючи їх звернутися до тексту.

Підрядне інтерпретаційне розширення відповідників суб'єктно-предикативних структур оригіналу на позначення сприйняття або дії залучає в спонукальній частині перекладеного заголовка підрядну з'ясувальну чи означальну конструкцію, що містить додаткову інформацію, яка змушує українського читача ознайомитися з текстом, пор.: англ. *James Webb telescope image dazzles on science birthday* (BBC 12 лип. 2023) – укр. *Телескоп Джеймса Вебба на свій перший день народження показав, як утворюються зірки* (BBC 13 лип. 2023). Суб'єктно-предикативну структуру оригіналу *image dazzles* зі значенням емоційної реакції витлумачено аналогічною конструкцією *телескоп показав* із семантикою сприйняття. Однак в перекладі предикат *показав* доповнюється двома одиницями, які об'єднуються в межах підрядної з'ясувальної побудови зі значенням додаткової дії: *як утворюються зірки*. Таке залучення здійснено для того, щоб змусити українських читачів ознайомитися з текстом, який містить дані про те, що саме показує телескоп. Підрядне розширення витлумачених відповідників суб'єктно-предикативних конструкцій оригіналу на означальні структури із семантикою незвичної дії – довгого сну – висвітлено такими двома заголовками: англ. *Icelandic volcano erupts near Reykjavik* – укр. *Біля Рейк'явіка вивергається вулкан, що спав 800 років* (BBC 20 бер. 2021). Англійськомовну суб'єктно-предикативну конструкцію *volcano erupts* на позначення виверження вулкану відтворено аналогічною структурою *вивергається вулкан*, яку в перекладі розширено підрядною означальною побудовою *що спав 800 років*, щоб змусити українських читачів звернутися до тексту новини.

За моделі зміни перспективи фокус уваги читача зміщується з пацієнса на агенс чи з наслідку події на її початок унаслідок заміни форми пасивного стану дієслова, ужитої в суб'єктно-предикативних конструкціях оригіналу, на активний стан у перекладі, пор.: англ. *Mysterious medieval cemetery unearthed in Wales* – укр. *Археологи розкопали загадковий середньовічний цвинтар. Про що він розкаже* (BBC 03 січ. 2024). Суб'єктно-предикативну структуру оригіналу *cemetery unearthed* із семантикою фізичної дії, де *cemetery* постає як пацієнс унаслідок вживання дієслова *unearthed* у пасивному стані, відтворено конструкцією тієї ж семантики в активному стані *археологи розкопали (цвинтар)*. В останній побудові перспективу зображення події зміщено на агенс, позначений іменником *археологи*, позаяк українській мові більш притаманний активний стан дієслів (Гінзбург, 2014). Протилежна модель полягає в зміні перспективи з агенса в оригіналі на пацієнс у перекладі, пор.: англ. *Kew Gardens names mysterious plants and fungi new to science* (BBC 11 січ. 2024) – укр. *Раніше невідомі рослини та гриби: 10 нових видів, які назвали у ботанічному саді Кью у Лондоні* (BBC 13 січ. 2024). Англійськомовну суб'єктно-предикативну структуру *Kew Gardens names* із дієсловом *name* у

формі активного стану подано в українському перекладі підрядною означальною конструкцією (*видів*), які назвали у ботанічному саді Кью у Лондоні в пасивному стані. При цьому задля привернення уваги читачів до тексту фокус зміщено на невідомі українцям рослини й гриби, позначені лексикалізованою розширеною побудовою *10 нових видів*.

Зміна перспективи з наслідку дії на її початок полягає в зсуненні фокусу з результату дії над особою на власне її дію завдяки зміні пасивного стану дієслова оригіналу на активний у перекладі, пор.: англ. *'Mannequin' arrested after Warsaw shop burglary* – укр. *Чоловік прикинувся манекеном, щоб пограбувати магазин. Працівники не помітили різниці* (BBC 19 жовт. 2023). Суб'єктно-предикативну структуру оригіналу *'mannequin' arrested* на позначення арешту злочинця із дієсловом *arrested* у формі пасивного стану витлумачено аналогічною конструкцією активного стану *чоловік прикинувся (манекеном)*, яка зміщує перспективу на дію порушника до затримання. Схожим чином тлумачать і решту англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій, що позначають наслідки дій або їхні початки, пор.: англ. *French pilot sentenced for decapitating skydiver with wing of plane* – укр. *Пілот обезголовив спортсмена в повітрі крилом літака. Як це могло статись* (BBC 22 лист. 2023). Суб'єктно-предикативну побудову оригіналу *pilot sentenced* із дієсловом *sentence* у формі пасивного стану відтворено аналогічною конструкцією *пілот обезголовив (спортсмена)*, яка зміщує фокус із покарання особи на вчинення злочину, позаяк його незвичність ефективніше приверне увагу українського загалу.

За перекладацької моделі еліптизації тлумачення англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій із семантикою інформування відбувається неповними предикативними структурами з аналогічною семантикою або зі значенням емоційної реакції, що досягається завдяки метонімії. У перекладених заголовках предикативні побудови представлено підметами, які називають джерело інформування (напр., *США, дослідження, фото*; варваризмами *EU* та *NASA*), а присудки на позначення мовлення (*says, claims, reports, shows*) зрозумілі з контексту, хоч і не перекладені, про що свідчить тире.

Англійськомовні суб'єктно-предикативні конструкції на позначення інформування, вжиті у вторинній позиції привернення уваги, тобто після тематичних класифікаторів на початку заголовків оригіналу, перекладають еліптичними предикативними структурами в позиції спонування до прочитання тексту, пор.: англ. *Ukraine war: US says Iran now Russia's 'top military backer'* – укр. *Іран став головним військовим союзником Росії, і це шкочить Україні та світу – США* (BBC 10 груд. 2022). Суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *US says* на позначення інформування у перекладі витлумачено еліптичною предикативною структурою <заявляє> *США*, що вказує на джерело даних у позиції спонування читача до прочитання тексту. Водночас повністю суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *US says* відтворено аналогічною структурою *заявили США* лише у вступі новини, який повністю наведено далі: *Відносини Росії та Ірану потеплішали до повноцінного оборонного партнерства, заявили США*. Еліптичну перекладацьку модель застосовують для відтворення змісту документів, позначених у наступній парі заголовків англійськомовною конструкцією *images reveal* і її українським відповідником *спутникові знімки*, пор.: англ. *Ukraine war: Satellite images reveal Russian defences before major assault* – укр. *Як росіяни укріпили свої позиції перед контрнаступом ЗСУ – супутникові знімки* (BBC 22 трав. 2023). Водночас окремі англійськомовні еліптичні предикативні побудови на позначення інформування відтворюють в українському перекладі суб'єктно-предикативними структурами

з тотожною семантикою в позиції привернення уваги заголовка. Це дає підстави говорити про зворотний різновид цієї перекладацької еліптичної моделі, пор.: англ. *Polish election: Right-wing ruling party to lose majority – exit poll* – укр. *Вибори у Польщі: екзитпол дає перемогу опозиції за рекордної явки виборців* (BBC 15 жовт. 2023). Еліптичну предикативну конструкцію <says> *exit poll* на позначення інформування, вжиту в кінці англійськомовного заголовка, відтворено суб'єктно-предикативною структурою *екзитпол дає перемогу* у вторинній позиції привернення уваги перекладу.

Перекладена суб'єктно-предикативна конструкція залучає міжмовну метонімію для відтворення емоційної реакції на подію у вторинній позиції привернення уваги українського заголовка, тобто після цитати, пор.: англ. *Pregnant Russian women flying to Argentina for citizenship, officials say* – укр. *“Цілими літаками”. Аргентина незадоволена напливом вагітних росіянок в країну* (BBC 12 лют. 2023). Суб'єктно-предикативну конструкцію оригіналу *officials say*, яка позначає заяви аргентинських чиновників, у тлумаченні передана структурою *Аргентина незадоволена*. У її складі топонім *Аргентина* метонімічно вказує на аргентинських політиків і міграційних працівників, а присудок *незадоволена* зазначає їхню емоційну реакцію на описаний інцидент. Подібним чином англійськомовну суб'єктно-предикативну конструкцію *says Ukraine* на позначення заяв представників української влади перекладають побудовою *ЗСУ кажуть*, яка спирається на менш загальну міжмовну метонімію, пор.: англ. *Russian landing ship Caesar Kunikov sunk off Crimea, says Ukraine* – укр. *“Цезарь Куников”. ЗСУ кажуть, що потопили російський десантний корабель. Що про нього відомо і як реагують у Росії* (BBC 14 лют. 2024).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Англійськомовні суб'єктно-предикативні конструкції, що складаються з підметів і присудків, відтворюють українською мовою з оперттям на три перекладацькі моделі: інтерпретації, зміни перспективи й еліптизації. За перекладацької моделі інтерпретації суб'єктно-предикативних конструкцій оригіналу відбувається залучення до їхніх відтворених аналогів додаткових складників, що містять предикати, дієприслівникові і підрядні означальні конструкції. Додані дієприслівникові конструкції мають семантику фізичної дії, а залучені підрядні означальні структури розкривають додаткові дії, спонукаючи читачів звернутися до тексту. Модель зміни перспективи передбачає зміщення фокусу з пацієнса на агенса чи з наслідку події на її початок або навпаки через заміну пасивного стану дієслів в англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкціях на активний у тлумаченні. За перекладацької еліптичної моделі суб'єктно-предикативні конструкції оригіналу із семантикою інформування відтворюються еліптичними предикативними структурами аналогічного значення або залучають міжмовну метонімію під час відтворення емоційної реакції.

Перспективи подальшого дослідження полягають у виокремленні моделей перекладу нееквівалентних граматикалізованих конструкцій інших різновидів на матеріалі заголовків провідних англійськомовних новинних видань.

ЛІТЕРАТУРА

- Гінзбург, М. (2014). Про активні та пасивні конструкції в українських фахових текстах. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*, 791, 3–14.
- Дейкун, О. (2022). Моделі українського перекладу мовних засобів в англійськомовних новинних заголовках: позиція утримування уваги. *Актуальні питання іноземної філології*, 17, 20–24, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17-3>

- Ковалівська, А. А., & Гелетка, М. Л. (2023). Специфіка перекладу пасивних конструкцій з англійської мови українською на матеріалі технічних текстів. In *The 12 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects in modern science"*. SSPG Publish, Stockholm, Sweden, 644-648.
- Король, Л., & Ладатко, Д. (2023). Перекладацькі трансформації лексичних емфатичних конструкцій. *Grail of Science*, (34), 208-213.
- Кульбабська, О. (2016). Предикативи у простому реченні: визначення, типологія та механізми моделювання. *Граматичні студії*, 2, 59-64.
- Ткачук, Н., & Остапович, О. (2023). Парадигма форм дієслова німецької мови у світлі концепції темпоральної конструкції. *FOLIUM*, 157-163.
<https://doi.org/10.32782/fohium/2023.3.23>
- Умрихіна, А. В. (2023). Засоби перекладу інфінітивних конструкцій у технічних текстах (в галузі авіації, ІТ, менеджменту). In *The XIV International Scientific and Practical Conference "People and the world: global problems of human development"*. Prague, Czech Republic, 304-307.
- Шилінська, І. Ф., Штохман, Л. М., & Молотай, Л. А. (2023). Лексико-синтаксичні особливості перекладу науково-технічної статті. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*, 1(2), 221-225.
<https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.2.1/38>
- Bisiada, M. (2019). Translated language or edited language? A study of passive constructions in translation manuscripts and their published versions. *Across Languages and Cultures*, 20(1), 35-56.
- Chahbane, K., Chahbane, M. M., & Zrizi, H. (2024). Translation of Media Discourse: Approaches and Strategies. *International Journal of Translation and Interpretation Studies*, 4(1), 24-32.
- Croft, W. (2022). *Morphosyntax: Constructions of the World's Languages*. Cambridge University Press.
- Dąbrowska, E. (2010). *Language, mind and brain*. Edinburgh University Press.
- Danylchenko, I. (2019). Germanic Languages Verbal Representation of Blind People in English News Texts: a Constructionist Approach. *Odessa Linguistic Journal*, Issue, 14.
<https://doi.org/10.32837/olj.v0i14.806>
- Goldberg, A. (2006). *Constructions at Work: The Nature of Generalization in Language*. Oxford University Press.
- Goldberg, A. (2009). The nature of generalization in language. *Cognitive Linguistics*. Vol. 20. No 1, 93-127.
- Gunawan, H., & Sari, P. (2023). Semantic Review on the Reformulation as the Form of Clarification in Appositional Constructions. *English Review: Journal of English Education*, 11(1), 203-210.
<https://doi.org/10.25134/erjee.v11i1.7675>
- Halliday, M. (1990). *An Introduction to Functional Grammar*. Hodder & Stoughton.
- Heilmann, A., Freiwald, J., Neumann, S., & Miljanović, Z. (2022). Analyzing the effects of entrenched grammatical constructions on translation. *Translation, Cognition & Behavior*, 5(1), 110-143.
- Hilpert, M. (2021). *Ten Lectures on Diachronic Construction Grammar*. Leiden, The Netherlands: Brill. doi: <https://doi.org/10.1163/9789004446793>
- Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar*. Cambridge University Press.
- Kapatsinski, V. (2021) *What Are Constructions, and What Else Is Out There? An Associationist Perspective*, 5:575242. doi: 10.3389/fcomm.2020.575242

- Lâm, Q. Đ. (2015). Translation of Vietnamese serial verb constructions (SVCs) and/or multi-verb constructions into English. *VNU Journal of Foreign Studies*, 31(4).
- Pidhrushna, O. (2023). *Media Content Translation*. UK: LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Potapenko, S. (2021). Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian. *SHS Web of Conferences*. 105, 02001.
<https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>
- Ratnam, J. D., Soman, K. P., Bijimol, T. K., Priya, M. G., & Premjith, B. (2021). Hybrid machine translation system for the translation of simple English prepositions and periphrastic causative constructions from English to Hindi. *Applications in Ubiquitous Computing*, 247–263.
- Schwabe, K. & Zuchewicz, K. (2023). NP+ infinitival and participial clausal constructions in German, English, Italian, Hungarian, and Polish. In *Book of Abstracts*, 155.
- Speranza, G., Pia, M., & Monti, J. (2023). Towards terminological resources tailored to the users' needs: Terminology extraction based on appositive constructions. *Digital Scholarship in the Humanities*, 38(Supplement 1), 83–92. <https://doi.org/10.1093/lc/fqad024>
- Tomasello, M. (2000). First steps toward a usage-based theory of language acquisition. *Cognitive Linguistics*. Vol. 11, №1/2, 61–82.
- Ungerer, T., & Hartmann, S. (2023). *Constructionist Approaches: Past, Present, Future*. Cambridge University Press.
- Zanettin, F. (2021). *News Media Translation*. Cambridge University Press.

REFERENCES

- Hinzburh, M. (2014). Pro aktyvni ta pasyvni konstruktsii v ukrains'kykh fakhovykh tekstakh. *Visnyk Natsionalnoho Universytetu "L'vivs'ka politekhnika"*, 791, 3–14.
- Dejkun, O. (2022). Modeli ukrains'koho perekladu movnykh zasobiv v anhlijs'komovnykh novynnykh zaholovkakh: pozytsiia utrymuvannia uvahy. Aktual'ni pytannia inozemnoi filolohii, 17, 20–24, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17-3>
- Kovalivs'ka, A. A., & Heletka, M. L. (2023). Spetsyfyka perekladu pasyvnykh konstruktsij z anhlijs'koi movy ukrains'koju na materiali tekhnichnykh tekstiv. In *The 12 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects in modern science"*. SSPG Publish, Stockholm, Sweden, 644–648.
- Korol', L., & Ladatko, D. (2023). Perekladats'ki transformatsii leksychnykh emfatychnykh konstruktsij. *Grail of Science*, (34), 208–213.
- Kul'babs'ka, O. (2016). Predykatomy u prostomu rechenni: vyznachennia, typolohiia ta mekhanizmy modeliuvannia. *Hramatychni studii*, 2, 59–64.
- Tkachuk, N., & Ostapovych, O. (2023). Paradyhma form diieslova nimets'koi movy u svitli kontseptsii temporal'noi konstruktsii. *FOLIUM*, 157–163.
<https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.23>
- Umrykhina, A. V. (2023). Zasoby perekladu infinityvnykh konstruktsij u tekhnichnykh tekstakh (v haluzi aviatsii, IT, menedzhmentu). In *The XIV International Scientific and Practical Conference "People and the world: global problems of human development"*. Prague, Czech Republic, 304–307.
- Shylins'ka I. F., Shtokhman L. M., Molotaj L. A. (2023). Leksyko-syntaksyschni osoblyvosti perekladu naukovy-tekhnichnoi statii. *Vcheni zapysky Tavrijs'koho natsional'noho universytetu imeni V. I. Vernads'koho*, 1(2), 221–225.
<https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.2.1/38>

- Bisiada, M. (2019). Translated language or edited language? A study of passive constructions in translation manuscripts and their published versions. *Across Languages and Cultures*, 20(1), 35–56.
- Chahbane, K., Chahbane, M. M., & Zrizi, H. (2024). Translation of Media Discourse: Approaches and Strategies. *International Journal of Translation and Interpretation Studies*, 4(1), 24–32.
- Croft, W. (2022). *Morphosyntax: Constructions of the World's Languages*. Cambridge University Press.
- Dąbrowska, E. (2010). *Language, mind and brain*. Edinburgh University Press.
- Danylchenko, I. (2019). Germanic Languages Verbal Representation of Blind People in English News Texts: a Constructionist Approach. *Odessa Linguistic Journal*, Issue, 14. <https://doi.org/10.32837/olj.v0i14.806>
- Goldberg, A. (2006). *Constructions at Work: The Nature of Generalization in Language*. Oxford University Press.
- Goldberg, A. (2009). The nature of generalization in language. *Cognitive Linguistics*. Vol. 20. No 1, 93–127.
- Gunawan, H., & Sari, P. (2023). Semantic Review on the Reformulation as the Form of Clarification in Appositional Constructions. *English Review: Journal of English Education*, 11(1), 203–210. <https://doi.org/10.25134/erjee.v11i1.7675>
- Halliday, M. (1990). *An Introduction to Functional Grammar*. Hodder & Stoughton.
- Heilmann, A., Freiwald, J., Neumann, S., & Miljanović, Z. (2022). Analyzing the effects of entrenched grammatical constructions on translation. *Translation, Cognition & Behavior*, 5(1), 110–143.
- Hilpert, M. (2021). *Ten Lectures on Diachronic Construction Grammar*. Leiden, The Netherlands: Brill. doi: <https://doi.org/10.1163/9789004446793>
- Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar*. Cambridge University Press.
- Kapatsinski, V. (2021) *What Are Constructions, and What Else Is Out There? An Associationist Perspective*, 5:575242. doi: 10.3389/fcomm.2020.575242
- Lâm, Q. Đ. (2015). Translation of Vietnamese serial verb constructions (SVCs) and/or multi-verb constructions into English. *VNU Journal of Foreign Studies*, 31(4).
- Pidhrushna, O. (2023). *Media Content Translation*. UK: LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Potapenko, S. (2021). Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian. *SHS Web of Conferences*. 105, 02001. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>
- Ratnam, J. D., Soman, K. P., Bijimol, T. K., Priya, M. G., & Premjith, B. (2021). Hybrid machine translation system for the translation of simple English prepositions and periphrastic causative constructions from English to Hindi. *Applications in Ubiquitous Computing*, 247–263.
- Schwabe, K. & Zuchewicz, K. (2023). NP+ infinitival and participial clausal constructions in German, English, Italian, Hungarian, and Polish. In *Book of Abstracts*, 155.
- Speranza, G., Pia, M., & Monti, J. (2023). Towards terminological resources tailored to the users' needs: Terminology extraction based on appositive constructions. *Digital Scholarship in the Humanities*, 38(Supplement 1), 83–92. <https://doi.org/10.1093/llc/fqad024>
- Tomasello, M. (2000). First steps toward a usage-based theory of language acquisition. *Cognitive Linguistics*. Vol. 11, №1/2, 61–82.

Ungerer, T., & Hartmann, S. (2023). *Constructionist Approaches: Past, Present, Future*. Cambridge University Press.

Zanettin, F. (2021). *News Media Translation*. Cambridge University Press.

Дата надходження до редакції 24.04.2024

Ухвалено до друку 24.06.2024

Відомості про автора

Дейкун Олексій Петрович, аспірант кафедри англійської філології і філософії мови, Київський національний лінгвістичний університет e-mail: oleksii.deikun@knlu.edu.ua		Сфера наукових інтересів: медійний дискурс, медійне перекладознавство, конструкційна граматика
---	---	---

CC Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)